

Klanczay Júlia – Kürti Emese – László Zsuzsa

LEHETETLEN REALIZMUS

2019 májusában Horváth Sándor azzal a javaslattal kereste meg az Artpool Művészetkutató Központot, hogy saját panellel csatlakozzunk a több magyarországi kutatóintézet¹ által közösen szervezett *1989 és a rendszerváltás: a társadalmi cselekvés lehetőségei* konferenciához. Erre a felkérésre született az Artpool 2001-es projektjének² a címét felidézve a *Lehetetlen realizmus - művészeti utópiák ütközése a valósággal a rendszerváltás előtt és után* című koncepciónk, mellyel több, a művészet és a társadalomtudományok összefüggéseivel foglalkozó kollégát megkerestünk, a következő kérdésekkel: Milyen (lehetetlen) utópisztikus elképzelések fogalmazódtak meg a képzőművészet területén és határterületein a rendszerváltás előtt? Miből eredt a rendszerváltás időszakának az optimizmusa? Milyen kísérletek történtek utópisztikus elképzelések realizálására a rendszerváltás környékén? A rendszerváltás után létrejövő új kontextusokban miért bizonyultak újra lehetetlennek ezek az utópisztikus modellek? Vannak-e példák a „lehetetlen” megvalósítására?

A felhívásunkra számos izgalmas előadás-javaslat érkezett, ezekből állítottuk össze a Szegeden, 2019 novemberében megrendezett nagyszabású konferencia összesen hét előadásból álló dupla Artpool szekcióját. Itt, valamint a konferencia más szekcióiban elhangzott előadások és az azokat követő viták olyan fontos, kibeszélhető kérdéseket vetettek fel, hogy szükségesnek éreztük, hogy egy publikációban dokumentáljuk az elhangzottakat. Így kerestük meg Markója Csillát azzal az elképzeléssel, hogy az Artpool panelt még Huth Júliusz a *Rendszerváltás a művészetben - 1989 és a rendszerváltás hatása a kortárs képzőművészeti intézményrendszerre* című szekcióban³ bemutatott előadásával kiegészítve egy *Enigma* különszámot állítsunk össze. Bízunk benne, hogy 2020-ban egy még beláthatatlan és radikális rendszerváltás küszöbén is relevánsak és inspirálók lesznek az itt közölt esettanulmányok az utópisztikus gondolkodás túlélési lehetőségeiről.

¹ Szegedi Tudományegyetem ÁJTK Politológiai Tanszék, MTA BTK Történettudományi Intézet, MTA Társadalomtudományi Kutatóközpont, ELTE BTK Új- és Jelenkori Magyar Történeti Tanszék, Eszterházy Károly Egyetem Történettudományi Doktori Iskola, 1956-os Intézet Alapítvány, SZTE ÁJTK Statisztikai és Demográfiai Tanszék.

² *LEHETETLEN REALIZMUS, az áramlás és a fogalmi művészet vidéke*, 2001, P60, Budapest.

³ Elnök és felkért hozzászóló: Szóke Annamária.